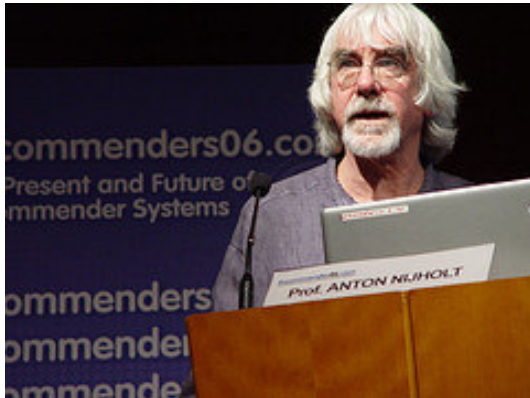

Van Stropdassen en Naaisetjes tot Stencilinkt en Slaapzakken

Zomer 1972 – Herfst 1974

Anton Nijholt

Als je een HTS achter de rug hebt, een jaartje bij de rekenafdeling van TNO hebt gewerkt en dan besluit in Delft te gaan studeren dan is er een afstand tussen jou en veel andere studenten. Een HTS opleiding betekende een verplichte aansluitende studie, weg- en waterbouwkunde in mijn geval en een verplicht bezoek aan een hoogleraar (Mijnbouwplein 11 als ik me goed herinner) die me op alle mogelijke manieren afried om een TH-studie te beginnen. Je kunt dan wel

met lof afgestudeerd zijn op de HTS, je kunt dan nu wel een van de eersten in Nederland zijn die als programmeur te maken heeft gekregen met sterkteberekeningen voor bruggen en flatgebouwen met de computer, een HTS is niet de goede voorbereiding van een studie Weg- en Waterbouwkunde aan de Technische Hogeschool Delft. Tja, misschien werd daar al de kiem gelegd wat betreft mijn scepsis ten aanzien van het reguliere gebeuren en de bijbehorende instanties en personen die het aan de TH voor het zeggen hadden in 1969 en de daaropvolgende zes jaren.

De opleiding Wiskundig Ingenieur kon je pas doen na een jaar een technische opleiding gedaan te hebben. Vanwege mijn computerbelangstelling en rekenervaring was die omschakeling een vanzelfsprekendheid, maar ook wel een avontuur. Je kreeg met een ander soort hoogleraren te maken en je had veel meer het idee dat je met wetenschap te maken kreeg, niet alleen inhoudelijk, maar ook qua cultuur, dat wil zeggen, de mogelijkheid wiskunde te koppelen aan wetenschapsfilosofie en – geschiedenis of keuzecolleges te volgen waar puur enthousiasme van hoogleraren aan ten grondslag lag (voor de inhoud, maar die vertaalde zich naar wijze van kennisoverdracht). Principia Mathematica bestuderen in de Wiskunde Bibliotheek, Wittgenstein lezen onder het genot van bekertjes chocolademelk in de Centrale Bibliotheek, en met medestudenten van gedachten wisselen over Gödel en niet-beslisbare problemen op de laatste bank van een collegezaal tijdens colleges theoretische informatica [1].

Waarom zou je je dan nog met een studievereniging bemoeien die zich in die jaren bezig hield met wonderlijke bedrijfsexcursies waarbij voor iedere student op het eind van het bezoek een das klaar lag met een logo van het bezochte bedrijf? Ja, inderdaad, de tijd dat bedrijven zo progressief waren dat ze voor de dames onder de studenten een naaisetje beschikbaar hadden was nog niet aangebroken. De excursies, en in het bijzonder de buitenlandexcursies, waren de meest aantrekkelijke activiteit van de studievereniging. Met een flink aantal medestudenten die verder ook niet al te veel boodschap aan de

studievereniging hadden, maar het wel de moeite waard vonden om een gesubsidieerde buitenlandse reis te maken, trok ik naar het geteisterde Praag uit die tijd. Aan de ene kant de, na de Russische inval in 1968, volledig uit het lood geslagen maatschappij met academici die gedwongen werden om hun geld als straatveger of portier in door ons bezochte nachtclubs te verdienen, aan de andere kant een aantal westerse studenten waarvan het merendeel geen idee had wat voor maatschappij ze bezochten en zich concentreerden op wat ze wel van het land wisten: Pilsner Urquell!

Een dergelijke buitenlandexcursie, een kennismaking met Praag, een kennismaking met docenten in situaties waarbij het snel vinden van een toilet om te kunnen overgeven voorrang kreeg op het inbrengen van een verstandige opmerking, helpt niet direct mee om positief te oordelen over een studievereniging. Aan de andere kant, het scheidt een band. En als er dan een situatie ontstaat waarbij op landelijk niveau je het idee hebt dat er dingen gebeuren waar je het fundamenteel mee oneens bent (verschooling van de studie) en je merkt dat binnen je eigen afdeling men vooruit wenst te lopen op een dergelijke ontwikkeling, dan sta je toch voor een beslissing en bekijk je mogelijkheden om met je afwijkende mening daar iets aan te doen. Dat zou overigens niet gebeuren, denk ik, als de studie op zich voldoende bevredigend zou zijn. Het aanbod in de latere fase van de Wiskundig Ingenieur studie, met een specialisatie in de Informatica, was echter volledig ongericht. Een visie wat betreft het curriculum ontbrak en er was duidelijk sprake van het ontbreken van evenwicht wat betreft wijsheid, kennis en kwaliteit wat betreft de wiskundehoogleraren (die natuurlijk ook konden bogen op een eeuwenlange traditie) en de hoogleraren die we moesten associëren met informatica.

Weg met die verschooling van de studie! In het bijzonder zoals die vorm zou moeten krijgen in het curriculum van 1972-1973 bij Wiskunde aan de TH Delft. Dat kun je roepen in landelijke organen en in universiteitsorganen. Maar, het onderzoeken en 'bestrijden' van die verschooling kan ook plaatsvinden op de 'werkvloer'. Wat vinden studenten ervan, zijn ze even negatief als de ouderejaars of afgestudeerden die hun studienostalgie projecteren op eerstejaarsstudenten? Een ouderejaars was ik inmiddels wel, een negatief oordeel over veranderingen in universiteitsstructuur, studiefinanciering en studieduur, was er ook wel, maar om daar op een of andere wijze vorm aan te geven vergeet inbedding van je activiteiten in de belangstelling van je vrienden en kennissen. En, hoewel er op dat zelfde moment sprake was van allerlei aansprekende activiteiten van studentenpartijen die het aan de stok hadden met het Delftse College van Bestuur (en daarbij mijn volle sympathie hadden), was de afstand tot die activisten toch te groot en daarom, werd, met behoud van eigen zekerheden, gekozen voor activiteiten binnen de Studievereniging Christiaan Huygens. Minder abstract en minder strijdend tegen het grote onrecht, meer concreet en waarschijnlijk ook meer effectief door het directe contact met eerstejaarsstudenten op wie het nieuwe curriculum werd los gelaten [2].

De contacten met de eerstejaars liepen via de collegeresponsiegroepen, maar ook door het bijwonen van werkcolleges (tot verbazing en ongerustheid van docenten), het uitreiken van pamfletten, het schrijven van stukken in het Wiskunde Opinieblad, het organiseren van enquêtes en het 's avonds gaan eten in de Mensa of Chinese restaurants en het op stap gaan met eerstejaars in de Delftse studentencafés gedurende de weekends. De lunches die ik organiseerde voor de collegeresponsiegroepen hielpen natuurlijk ook mee om de studenten bij de les te houden. Met de fiets naar de slager, kaasboer en bakker, om met behulp van andere CH-leden meer dan goedbelegde broodjes te maken die de vergaderingen toch wel een stuk aantrekkelijker maakten dan een verblijf in de wiskundekantine. Dat op het eind van het eerste jaar van de nieuwe 4-jarige studie minder dan 14 procent van de studenten door het eerste jaar waren gekomen hielp natuurlijk ook mee om ons gelijk aan te tonen dat de afdeling op de verkeerde manier bezig was. En het hielp mee tot een unieke situatie binnen de Hogeschool waarbij bij de studentenverkiezingen de 'partij' waarbij ik me inmiddels had aangesloten (AAG: Afdelings Actie Groepen) bij Wiskunde de grootste partij werd met een meerderheid van de studentenzetels in de afdelingsraad, maar ook dat bij de verkiezingen voor het afdelingsbestuur er tot ontsteltenis van de meerderheid van de wiskundedocenten er opeens twee 'linkse' studenten in het bestuur werden verkozen. Progressiever dan Bouwkunde, en dat zei iets in die tijd!

Bij veel van de activiteiten werden de hoogleraren 'aangepakt'. Op een enkele uitzondering na gebeurde dat op een tamelijk vriendelijke wijze. Uitzonderingen kwamen naar buiten als voor de zoveelste keer het slagingspercentage van een bepaald vak uiterst laag waren, als een hoogleraar niet bereid was zijn collegemateriaal in betaalbare vorm beschikbaar te stellen of als een hoogleraar systematisch meer stof aanbood dan het programma toestond. De hoogleraar die het aandurfde, niet in het eerste jaar overigens, om studenten te verplichten een gezien het studenteninkomen onbetaalbaar handboek met daarin zijn collegestof aan te schaffen, verdiende geen beter lot dan zijn hoofdstukken uit dat boek tijdens zijn colleges terug te zien in gestencilde vorm. Het bedienen van de stencilmachine was overigens best moeilijk voor een wiskundige zoals ik, maar ook wel bevredigend als je tijdens het stencilen de pagina's voorbij ziet komen die vertellen dat de opbrengst van het dictaat gaat naar het Medisch Comité Vietnam. Niet bepaald een doel dat door de desbetreffende hoogleraar werd gesteund.

Binnen de Studievereniging Christiaan Huygens werden dit soort activiteiten overigens niet aangemoedigd, in tegendeel. Het op goede voet verkeren met de hoogleraren was een hoger doel dan goede contacten met eerstejaarsstudenten. Onontkoombaar was, met dit soort activiteiten, dat de afdeling en haar actievoerders zich in 'the picture' speelden. Interviews in landelijke studentenbladen, een plaats op de kieslijst bij de verkiezingen voor de studentenfractie van de Delftse Hogeschoolraad, andere zaken, alles komt dan op je af. Van Christiaan Huygens tot lid van de Delftse Hogeschoolraad is op zich geen bijzondere stap, maar het wordt het wel als je in allerlei wespennesten terecht komt die te weinig te maken hebben met het behartigen van studentenbelangen. Maar dat is elders al beschreven [3]. Desondanks, het was leuk om 's ochtends met een aantal onwennig kijkende wiskundedocenten en hoogleraren, met de onfris ruikende slaapzak waarin je 's

nachts in het Hoofdgebouw tijdens een bezetting had geslapen, de lift naar boven te nemen en de CH kamer op te zoeken.

Een andere consequentie van het zichtbaar zijn voor een paar generaties van studenten is dat je het risico loopt dat je op een bepaald moment, vanwege dit soort activiteiten ten dienste van de studenten en in zekere zin ten dienste van Christiaan Huygens, mensen denken dat je iets zodanig verdienstelijks hebt gedaan dat je in aanmerking hoort te komen voor een erelidmaatschap van de studievereniging Christiaan Huygens. Zeker, ik herinner me nog dat ik werd opgebeld met de mededeling dat tijdens een bestuursoverdracht een erelidmaatschap was besproken en goedgekeurd en of ik daarop dat lidmaatschap wilde aanvaarden. Mijn antwoord daarop was in eerste instantie dat geen haar op mijn hoofd aan zoiets traditioneels, burgerlijks, ouderwets, en achterhaald instituut wilde meewerken. Maar ja, de instemming van de door mij zeer gewaardeerde hoogleraren Timman en Duparc met die beslissing leidde toch tot een herbezinning en het uiteindelijk accepteren van een dergelijk erelidmaatschap. Het paradoxale van actievoerder tot erelid trok me overigens ook wel aan.

Wat betekent een dergelijk erelidmaatschap voor je? Niks, weinig en soms toch ook wel iets leuks. Het is best aardig om 's nachts om één uur dor de moeder van Nederlands beste schaker gebakken eieren voorgeschoteld te krijgen. Het is best aardig om in het Delftse studentencafé Staminee te merken dat de geldteller even uitgeschakeld wordt bij het tappen van je biertje. Het is ook best aardig om bezoek te krijgen in Twente van een aantal bestuursleden en redacteurs van een CH Machazine om geïnterviewd te worden over de periode die in Delft werd doorgebracht [2]. En ooit, gebruikmakend van [4], hoop ik eens wat uitvoeriger en gefundeerder dan hier stil te staan bij die periode in Delft.

[1] A. Nijholt. Tijd. In: H. Procee et al. (red.). Bij die wereld wil ik horen! Zesendertig columns & drie essays over de vorming tot academicus. Boom, Amsterdam, 2004.

[2] Portret Anton Nijholt. Machazine der W.I.S.V. Christiaan Huygens, Juni 2000, Jaargang 4. Interview door Edward Akerboom en Michel Meulpolder.

[3] A. Nijholt. De Delftse methode. Een kritische terugblik. In: W. Heins, H. van Iperen & A. Mynett (red.). 25 Over 25. Reflecties van leden van de Hogeschoolraad / Universiteitsraad aan de TH / TU Delft, 1972-1997.

[4] Collectie Delftse Studentenbeweging. Periode 1959-1976. International Institute of Social History, Amsterdam.